

## СУЧАСНІ ДИДАКТИЧНІ СИСТЕМИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТИ

**Пономаренко О. В.**

*доктор педагогічних наук, професор,  
професор кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності  
Запорізький національний університет  
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна  
[orcid.org/0000-0001-5147-1732](https://orcid.org/0000-0001-5147-1732)  
[olgadin08@gmail.com](mailto:olgadin08@gmail.com)*

**Козич І. В.**

*кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності  
Запорізький національний університет  
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна  
[orcid.org/0000-0002-4844-9785](https://orcid.org/0000-0002-4844-9785)  
[kozich.irina@gmail.com](mailto:kozich.irina@gmail.com)*

**Іванова Л. С.**

*кандидат філософських наук, доцент,  
доцент кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності  
Запорізький національний університет  
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна  
[orcid.org/0000-0002-9286-0264](https://orcid.org/0000-0002-9286-0264)  
[Lar17115@ukr.net](mailto:Lar17115@ukr.net)*

**Ключові слова:** дидактична система, Україна, країни ЄС, порівняльний аналіз, модернізація, інтеграція, педагогічна автономія, цифровізація, компетентнісний підхід.

У статті здійснено порівняльний аналіз дидактичних систем України та країн Європейського Союзу з метою виявлення спільних і відмінних рис, а також окреслення перспектив інтеграції та модернізації національної освітньої системи. Розкрито теоретичні засади поняття «дидактична система», уточнено її сучасне трактування в умовах глобалізації та цифровізації освіти. На основі аналізу нормативних документів, наукових праць та освітньої практики виявлено, що сучасні європейські дидактичні моделі ґрунтуються на принципах автономії вчителя, компетентнісного підходу, цифрової доступності та орієнтації на індивідуальну траєкторію учня. Натомість дидактична система України досі демонструє елементи жорстко регламентованої централізації, надмірного акценту на знаннях результатів та нерівного доступу до цифрових ресурсів. Водночас виявлено низку спільних елементів, зокрема впровадження компетентнісної парадигми, інклюзивність, увага до якості освітнього процесу. Порівняльне вивчення дидактичних систем України, Фінляндії, Німеччини та Польщі дало змогу виокремити як загальні тенденції розвитку сучасної освіти, так і суттєві структурні, змістові та методологічні відмінності, що зумовлені культурно-історичним контекстом, економічними умовами та освітніми традиціями. Підкреслено, що перспективи модернізації дидактичної системи України полягають у розширенні педагогічної автономії, поглибленні

цифровізації, гармонізації освітніх стандартів із європейськими, реформуванні підготовки педагогів.

Таким чином, попри наявність спільних орієнтирів, таких як компетентнісна парадигма та інклюзивність, українська дидактична система перебуває на етапі трансформації, що поєднує традиційні й інноваційні елементи та потребує глибших трансформацій задля досягнення відповідності сучасним європейським стандартам. Попри спільні цілі, зокрема компетентнісну орієнтацію, залишаються значні розбіжності у підходах до організації освітнього процесу. Стаття може стати теоретичним підґрунтям для подальших емпіричних досліджень процесів інтеграції в освітній сфері, а також буде корисною для розробників освітньої політики, викладачів, управлінців у сфері освіти.

## MODERN DIDACTIC SYSTEMS: EUROPEAN AND UKRAINIAN CONTEXTS

**Ponomarenko O. V.**

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,  
Professor at the Department of Pedagogy and Psychology of Educational Activity  
Zaporizhzhia National University  
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine  
orcid.org/0000-0001-5147-1732,  
olgadin08@gmail.com*

**Kozych I. V.**

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,  
Associate Professor at the Department of Pedagogy and Psychology  
of Educational Activity  
Zaporizhzhia National University  
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine  
orcid.org/0000-0002-4844-9785  
kozich.irina@gmail.com*

**Ivanova L. S.**

*Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor,  
Associate Professor at the Department of Pedagogy and Psychology  
of Educational Activity  
Zaporizhzhia National University  
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine  
orcid.org/0000-0002-9286-0264  
Lar17115@ukr.net*

**Key words:** *didactic system, Ukraine, EU countries, comparative analysis, modernization, integration, teacher autonomy, digitalization, competence-based approach.*

The article presents a comparative analysis of the didactic systems of Ukraine and the European Union countries with the aim of identifying common and distinctive features, as well as outlining the prospects for integration and modernization of the national education system. Particular attention is given to analyzing the potential for harmonizing pedagogical approaches, transforming teaching methods in response to contemporary challenges, and ensuring quality education in the context of European integration.

The didactic system of Ukraine has undergone a long process of development, shaped by European educational traditions, Soviet pedagogy, and contemporary reforms aimed at adapting to the European educational space. The theoretical foundations of the concept of «didactic system» are revealed, and its modern interpretation in the context of globalization and digitalization of education is clarified. Based on the analysis of normative documents, scientific research, and educational practices, it has been established that contemporary European didactic models are grounded in the principles of teacher autonomy, a competence-based approach, digital accessibility, and a focus on individualized learning paths. In contrast, Ukraine's didactic system still demonstrates elements of rigid centralization, excessive focus on knowledge-based outcomes, and unequal access to digital resources. At the same time, a number of commonalities have been identified, particularly in the implementation of the competence paradigm, inclusiveness, and attention to the quality of the educational process. The author emphasizes that the prospects for modernizing Ukraine's didactic system lie in expanding pedagogical autonomy, deepening digitalization, harmonizing educational standards with European ones, and reforming teacher training.

The didactic system of Ukraine has the potential for effective integration into the European educational space. This is possible provided that systemic reforms are implemented, institutional support for teachers is ensured, investments are made in digital education, and effective quality assurance mechanisms are introduced. A focus on values shared by EU countries – inclusiveness, accessibility, academic freedom, and innovation – can become a foundation for the modernization of Ukrainian education and its competitiveness in a globalized world.

Thus, despite the presence of common reference points such as the competency-based paradigm and inclusivity, the Ukrainian didactic system is currently undergoing a transformation that combines traditional and innovative elements and requires deeper changes to align with modern European standards. Despite shared goals, particularly the focus on competencies, significant differences remain in the approaches to organizing the educational process.

The article may serve as a theoretical basis for further empirical research on integration processes in the educational sphere and will be useful for education policymakers, teachers, and education managers.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах глобалізації та активних євроінтеграційних процесів перед системами освіти постають нові виклики та можливості. Україна, обравши стратегічний курс на європейську інтеграцію, активно реформує власну освітню систему, прагнучи гармонізувати її з європейськими стандартами. У цьому контексті зростає значення порівняльного аналізу дидактичних систем, що дає змогу не лише виявити сильні та слабкі боки національної моделі, а й перейняти кращі практики країн Європейського Союзу. Сучасна дидактика як наука про навчання потребує порівняльного осмислення національних моделей і досвіду країн Європейського Союзу з метою виявлення точок дотику, адаптації ефективних практик і формування якісно нової парадигми навчання в Україні.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** У вітчизняній педагогічній науці питання дидактики активно досліджувалися такими науковцями,

як І. Зязюн, О. Савченко, Н. Бібік, які акцентували увагу на принципах, змісті та методах навчання в контексті гуманізації та демократизації освіти. Сучасні дослідження (О. Пехота, Т. Левчук, Л. Пуховська) зосереджені на впровадженні компетентнісного підходу, цифрових технологій, розвитку автономії педагога.

Різними питанням розвитку освіти у провідних країнах світу присвятили праці вітчизняні та зарубіжні науковці, розкриваючи процеси реформування освіти у світі загалом, в окремих країнах зокрема (Б. Вульфсон, А. Джуринаський, Л. Супрунова та ін.); висвітлюючи наукові пошуки шляхів реформування змісту загальної освіти (А. Василюк, В. Краєвський, І. Лернер, О. Локшина, Вл. Паржізек, Я. Пруха, Я. Скалкова, М. Скаткін, О. Хлуп та ін.) [1, с. 57].

У країнах Європейського Союзу концепції дидактичних систем викладено у працях Вольфганга Клінкгарда (Wolfgang Klafki, Німеччина) [8],

Пауло Фрейре (Paulo Freire, Португалія/Бразилія), латиноамериканського педагога, його ідеї широко вплинули на європейську педагогіку, Жана Піаже (Jean Piaget, Швейцарія), Йозефа Ленца (Josef Leisen, Німеччина), які акцентують увагу на учнечентрованості, розвитку критичного мислення, ідеї «освіти як діалогу», протидії авторитаризму в освіті, формуванні навчальної автономії. Європейські освітні стратегії, зокрема «Освіта і навчання 2020», «Європейський простір освіти 2025», підкреслюють необхідність переходу до гнучких навчальних моделей, підтримки цифрової компетентності та інклюзивності. Йдеться про діяльність, спрямовану на об'єднання зусиль альянсів європейських університетів і закладів вищої освіти щодо підвищення сумісності європейських екосистем вищої освіти з метою розвитку співпраці, підвищення ефективності та стимулювання інновацій [3, с. 6].

Глобалізаційні процеси породили нові суб'єкти та вектори впливу на розвиток освітніх систем, що вимагає, за висловом видатного сучасного компаративіста М. Брея, « нової геополітичної картографії, яка відображає напрями глобальних впливів, характер процесів запозичення, диференціації, домінування та підпорядкування в освітній політиці і практиці » [5, с. 22].

Суттєві зрушення у європейському суспільстві, ментальності людей та посиленні їх комунікативності потребують більш глибокого розуміння дидактичної моделі сучасного викладання. Саме на такі зрушення свого часу звернула увагу відома французька дослідниця Charlot Bernard, зауважуючи, що « нові педагогічні думки народжуються в суспільстві, яке приголомшене конфліктами, коли перед ним стоїть проблема навчання, а це означає, що воно задає собі запитання про минуле та майбутнє ». Зокрема, у книзі *La question scolaire: enseignement, politique et société* (1994) вона аналізує, як освітні системи реагують на соціальні конфлікти та трансформації.

Сучасні європейські освітні системи охоплені ідеями компетентнісного підходу – від школи до університету. В основі цього підходу лежить нове бачення кінцевих освітніх цілей. Компетентнісний підхід зміщує освітню мету у бік мобілізації знань, які учень або студент у змозі зрозуміти і сприйняти, навчає мислити і діяти у соціальному середовищі. Переважна більшість педагогів-науковців й освітян-практиків переконана, що підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Упродовж останніх років серед української педагогічної громадськості, учених, практиків, на сторінках педагогічної преси і навіть у змісті нормативних документів, що регламентують розвиток освітніх

процесів, ведеться гостра дискусія щодо термінологічного позначення компетентностей [2, с. 9].

Освіта у ЄС визнана одним із пріоритетів на шляху розбудови згуртованої, цифрової, зеленої та стійкої європейської спільноти. Європейський освітній простір варто розглядати як систему, що взаємопов'язує усі ланки освіти держав – членів ЄС у рамках освіти впродовж життя такими наскрізними пріоритетами, як мобільність, навички, компетентності та кваліфікації, сучасні мови, цифровізація, «квадрат знань» (освіта, дослідження, інновації та послуги суспільству), зелений перехід на засадах європейської ідентичності та цінностей [3, с. 12]. Європейський освітній простір забезпечує синергію усіх стратегічних пріоритетів діяльності з розбудови сектору освіти в рамках освіти впродовж життя.

У дидактичних підходах університетів сучасного ЄС чільне місце посідають технологічні процеси, які слід розуміти не лише як процес створення новацій, а й як засіб прийняття та усвідомлення освітніми системами країн-учасниць їх соціальної значущості та соціальної пріоритетності, в основі чого лежить освітня (педагогічна) інновація, що базується на трьох основних ідеях: визначення особливостей створення новації, її джерел, класифікації, критеріїв новизни; дослідження проблем сприйняття та розуміння значущості оцінювання та можливостей застосування; узагальнення досвіду застосування нового у сфері освіти (Н. Юсуфбекова). Подібну точку зору поділяють В.С. Лазарев і Б.П. Мартиросян, які також пов'язують подальший розвиток освіти зі створенням, поширенням та освоєнням новації. Загальна ж схема інноваційного процесу, на їхню думку, має обов'язково складатися з трьох блоків: виявлення проблеми, потреби у змінах; розроблення способу розв'язання проблеми; поширення інновації [7].

Водночас попри активне реформування в Україні відчувається недостатнє концептуальне осмислення синтезу національної дидактичної традиції із сучасними європейськими підходами. Це свідчить про потребу у нових дослідженнях, що інтегрують порівняльний аналіз та конкретні напрями адаптації позитивного досвіду ЄС.

**Метою статті** є здійснення порівняльного аналізу дидактичних систем України та країн Європейського Союзу з акцентом на виявленні спільних і відмінних характеристик, що дасть змогу окреслити перспективи модернізації української освітньої моделі шляхом інтеграції ефективних європейських практик. Особливу увагу приділено аналізу потенціалу гармонізації педагогічних підходів, трансформації методів навчання відповідно до сучасних викликів та забезпечення якісної освіти у контексті європейської інтеграції.

### Виклад основного матеріалу дослідження.

Дидактична система як складова частина загальної освітньої політики відображає культурні, соціальні, економічні та політичні реалії конкретної країни. Разом із тим загальноосвітні тенденції, зокрема цифровізація, компетентнісний підхід, орієнтація на потреби здобувача освіти, формують нові вектори розвитку дидактики, які є спільними для багатьох держав.

У педагогічній науці поняття «дидактична система» охоплює сукупність концептуальних положень, принципів, методів, форм і засобів навчання, що визначають організацію освітнього процесу в певному соціокультурному контексті. Дидактична система – це не лише теоретична конструкція, а й практична модель взаємодії учителя, учня та навчального середовища, яка відображає філософські, психологічні та соціальні орієнтири освітньої політики.

Основу сучасних дидактичних систем становлять такі ключові компоненти:

- цілі навчання;
- зміст освіти;
- принципи та методи навчання;
- форми організації освітнього процесу;
- засоби навчання та оцінювання результатів.

Кожна дидактична система розвивається у межах певної освітньої парадигми. Так, традиційна парадигма орієнтується на передавання знань від учителя до учня, тоді як сучасна парадигма – особистісно орієнтована, компетентнісна або конструктивістська – акцентує увагу на розвитку особистості здобувача освіти, його активності та автономії.

Дидактична система України має тривалий шлях становлення, що формувався під впливом європейських освітніх традицій, радянської педагогіки та сучасних реформ, спрямованих на адаптацію до європейського простору. Дидактична система України традиційно базується на класично-предметному підході, орієнтованому на засвоєння знань, умінь і навичок відповідно до державних стандартів. Її основними характеристиками залишаються централізоване управління освітнім процесом, жорстка регламентація змісту освіти, превалювання формального оцінювання результатів навчання, що зумовлює консервативність дидактичної моделі. Хоча в останні роки спостерігаються позитивні зміни, зокрема впровадження Нової української школи, оновлення стандартів загальної середньої освіти, акценти на компетентнісний підхід, загалом система ще недостатньо гнучка та адаптивна до швидких соціокультурних трансформацій. Сучасна українська дидактика поступово переходить від знанневої парадигми до компетентнісної, де в центрі освітнього процесу стоїть особистість здобувача

освіти, його самореалізація та здатність діяти в умовах змін.

Ключовим напрямом трансформації сучасної дидактичної системи України є реформа «Нова українська школа» (НУШ), яка визначає такі стратегічні орієнтири:

- формування ключових компетентностей, визначених у документах ЄС;
- зміщення акценту з простого засвоєння знань на їх практичне застосування;
- інтеграцію навчальних предметів і міжпредметний підхід;
- розвиток критичного мислення, креативності та навичок співпраці;
- забезпечення педагогічної автономії вчителя;
- активне використання цифрових технологій в освіті [4].

Однією з головних особливостей української дидактичної системи залишається орієнтація на універсальні цінності: гуманізм, демократичність, патріотизм, а також спробу поєднати традиційні форми викладання із сучасними освітніми інноваціями.

Разом із тим система ще стикається з низкою викликів, серед яких:

- недостатнє методичне забезпечення вчителів в умовах переходу до нових підходів;
- розрив між теоретичними напрацюваннями та практикою у закладах освіти;
- обмежені ресурси для впровадження сучасних цифрових рішень;
- нерівний доступ до якісної освіти в регіонах.

Попри це Україна демонструє прагнення до модернізації освітнього процесу через оновлення змісту освіти, впровадження нових стандартів, інтеграцію нових педагогічних технологій, що відповідають міжнародним трендам.

Європейські дидактичні моделі натомість характеризуються відкритістю, варіативністю та орієнтацією на особистісний розвиток учня. У таких країнах, як Фінляндія, Нідерланди, Німеччина, широко реалізуються підходи, що забезпечують автономію вчителя, формувальне оцінювання, гнучкі навчальні програми, а також значну підтримку цифрової освіти. Наприклад, у фінській системі освіти домінує феноменологічний підхід, де навчання інтегрується навколо міждисциплінарних тем, а роль учня як суб'єкта навчального процесу є визначальною [4, с. 25].

Країни Європейського Союзу демонструють різноманітність дидактичних моделей, що базуються на спільних європейських цінностях, але мають національні особливості. Розглянемо ключові характеристики дидактичних систем Фінляндії, Німеччини та Польщі – країн, досвід яких є цінним для порівняння з українською освітньою системою.

Фінська дидактична система вважається однією з найуспішніших у світі. Її головні риси:

- орієнтація на учня: у центрі – добробут, мотивація та інтереси дитини;
- високий рівень автономії учителя: педагоги самі вибирають методи, форми і темп навчання;
- мінімальна стандартизація: відсутність частих зовнішніх оцінювань; фокус на формуальному оцінюванні;
- інтегрований підхід до предметів: тематичне навчання замість жорсткої дисциплінарної структури;
- рівний доступ до освіти: усі школи мають приблизно однаковий рівень забезпечення, немає сегрегації [6, с. 148].

Німецька освітня система відзначається чіткою структурою та регіональними особливостями (федеральний устрій). Основні характеристики:

- рання диференціація: після початкової школи учні спрямовуються на різні освітні траєкторії (гімназії, реальні школи тощо);
- якість та академічність: висока увага до змісту навчання, логіки побудови навчального плану;
- систематичне оцінювання: регулярні тести, екзамени, стандарти навчальних досягнень;
- тісний зв'язок із професійною освітою: дуальна система поєднує теорію з практикою;
- інновації та цифровізація: активне впровадження ІКТ, проте з урахуванням педагогічної доцільності [6, с. 109].

Реформування польської системи освіти продиктовано «духом часу», у якому функціонує галузь освіти. XXI ст. – ера інформаційного суспільства, яка надає людині велику кількість інформації та миттєвий доступ до неї, а в такій ситуації неможливо володіти всіма знаннями. М. Скотна зазначає, що Республіка Польща має багаторічний позитивний досвід у впровадженні освітніх реформ [1, с. 131].

Польська освітня система активно реформується з початку 2000-х, що дало відчутні результати (наприклад, високі показники PISA). Основні риси:

- компетентнісний підхід: навчання орієнтоване на розвиток функціональних навичок;
- змістова модернізація: навчальні програми оновлюються з урахуванням викликів сучасності;
- інклюзія та доступність: підтримка дітей з особливими освітніми потребами;
- професійний розвиток учителя: удосконалення системи підвищення кваліфікації;
- інтеграція цифрових технологій: платформи для дистанційного навчання, е-підручники, електронний документообіг [6, с. 121].

Попри відмінності всі три країни демонструють:

- орієнтацію на потреби дитини;
- цінність педагогічної автономії;

- системну підтримку вчителя;
- гнучкий, практикоорієнтований підхід до навчання;
- інвестиції в інновації та якісну підготовку кадрів.

Порівняльне вивчення дидактичних систем України, Фінляндії, Німеччини та Польщі дає змогу виокремити як загальні тенденції розвитку сучасної освіти, так і суттєві структурні, змістові та методологічні відмінності, що зумовлені культурно-історичним контекстом, економічними умовами та освітніми традиціями.

1. Орієнтація на особистісний розвиток учня: у всіх системах освіти простежується зміщення акценту з пасивного засвоєння знань на активне конструювання учнем власного досвіду, розвиток критичного мислення, самостійності та комунікативних навичок.

2. Упровадження компетентнісного підходу: відбувається переорієнтація з предметно-знанцевого навчання на формування ключових компетентностей, необхідних для життя у XXI ст.: умінь навчатися впродовж життя, працювати в команді, вирішувати проблеми.

3. Цифровізація та інновації в освіті: усі системи активно впроваджують цифрові ресурси, платформи, електронні підручники, що сприяє персоналізації навчання, розширенню доступу до освітніх матеріалів та ефективнішому зворотному зв'язку.

4. Підвищення ролі вчителя: сучасні реформи спрямовані на підвищення статусу вчителя, розвиток його професійної автономії та підтримку через системи підвищення кваліфікації й менторства.

У дослідженні дидактичних систем широко застосовуються порівняльно-педагогічні підходи, які дають змогу:

- виявити закономірності функціонування освітніх моделей у різних країнах;
- установити спільні риси та розбіжності в організації навчального процесу;
- визначити адаптивні елементи, що можуть бути імплементовані в інші освітні контексти.

Такі порівняння є особливо цінними в умовах освітніх реформ, оскільки сприяють запровадженню ефективних практик, підтверджених міжнародним досвідом. Дослідження дидактичних систем ЄС дає змогу оцінити потенціал модернізації української освіти в контексті європейських цінностей, таких як демократичність, рівний доступ до якісної освіти, академічна свобода, інноваційність та педагогічна автономія.

Порівняльний аналіз дидактичних систем дав змогу виокремити ключові відмінності між українською моделлю та підходами, реалізованими в країнах Європейського Союзу (табл. 1).

Таблиця 1

**Структурні, змістові та методологічні відмінності дидактичних систем України, Фінляндії, Німеччини та Польщі**

| Критерій                        | Україна                                                   | Фінляндія                                                  | Німеччина                                                  | Польща                                               |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| <b>Рівень автономії вчителя</b> | Частково обмежений державними стандартами та інструкціями | Максимальний, учитель сам вибирає методи й темп навчання   | Варіюється за регіонами, є загальні рамки стандарту        | Зростає, але ще залежить від централізованих програм |
| <b>Оцінювання учнів</b>         | Традиційна бальна система, акцент на підсумковій оцінці   | Формувальне оцінювання, зосередження на зворотному зв'язку | Регулярні стандартизовані перевірки, підсумкові оцінки     | Комбінація формувального та підсумкового оцінювання  |
| <b>Структура навчання</b>       | Єдина шкільна система, поступовий перехід до профілізації | Єдина структура з поступовим вільним вибором напрямів      | Рання диференціація після початкової школи                 | Уніфікована система, реформи зменшують фрагментацію  |
| <b>Цифрова інфраструктура</b>   | Нерівномірна, залежить від регіону й фінансування         | Високий рівень цифрової інфраструктури                     | Розвинена, активно підтримується урядом і муніципалітетами | Створена національна цифрова освітня платформа       |
| <b>Фінансування освіти</b>      | Обмежене, зростає за рахунок міжнародної підтримки        | Високе, стабільне державне фінансування                    | Значні інвестиції, освіта – пріоритет на рівні земель      | Помітне зростання бюджету після освітніх реформ      |

По-перше, однією з найбільш помітних рис української дидактичної системи є її централізований характер. Незважаючи на окремі кроки до децентралізації, освітня політика та зміст навчання досі визначаються здебільшого на рівні центральних органів влади. У країнах ЄС, натомість, спостерігається високий рівень автономії навчальних закладів і педагогів, які мають змогу адаптувати навчальні програми, методи й ресурси відповідно до потреб конкретної освітньої спільноти.

По-друге, відмінною рисою є переважаюча орієнтація української системи на засвоєння теоретичних знань, тоді як європейська практика демонструє перевагу компетентнісного підходу, що передбачає формування в учнів здатності застосовувати знання у реальних життєвих і професійних ситуаціях.

По-третє, у європейських країнах широко впроваджуються індивідуальні освітні траєкторії, що забезпечує гнучкість і варіативність навчання. В Україні така модель ще лише набуває поширення, залишаючись на стадії експериментального чи вибіркового впровадження.

Четвертою важливою відмінністю є ступінь цифровізації освітнього процесу. У багатьох країнах ЄС цифрові технології інтегровані в усі рівні навчання, підтримуються національними цифровими платформами, а педагоги проходять системну цифрову підготовку. В Україні попри прогрес під час пандемії COVID-19 рівень

доступу до якісної цифрової інфраструктури залишається нерівномірним, особливо у сільських регіонах.

П'ятою характеристикою, що відрізняє українську систему, є відносна повільність у впровадженні практик формувального оцінювання. У країнах ЄС акцент робиться не лише на підсумковому оцінюванні, а й на постійному моніторингу навчального прогресу учнів із метою коригування освітнього процесу.

**Висновки.** Дидактична система України має потенціал для ефективної інтеграції в європейський освітній простір. Це можливо за умови системних реформ, інституційної підтримки вчителя, інвестицій у цифрову освіту та впровадження реальних механізмів забезпечення якості. Орієнтація на цінності, спільні для країн ЄС – інклюзивність, доступність, академічна свобода, інноваційність, – може стати запорукою модернізації української освіти та її конкурентоздатності в глобалізованому світі. Таким чином, попри наявність спільних орієнтирів, таких як компетентнісна парадигма та інклюзивність, українська дидактична система перебуває на етапі трансформації, що поєднує традиційні й інноваційні елементи та потребує глибших трансформацій задля досягнення відповідності сучасним європейським стандартам. Попри спільні цілі, зокрема компетентнісну орієнтацію, залишаються значні розбіжності у підходах до організації освітнього процесу.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Біницька К.М. Тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти у країнах східної Європи : дис.... д-ра. пед. наук : 13.00.01. Тернопіль, 2018. 510 с.
2. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика : монографія / Н.М. Авшенюк та ін. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 280 с.
3. Локшина О. (2023). Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021–2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. *Український педагогічний журнал*, (4), 5–17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>
4. Нова українська школа як складова інтеграції України в європейський освітній простір (індикатори успіху) / за ред. Г.М. Терещенко. Київ, 2023. 128 с.
5. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестоматія / авторський колектив. Київ : Педагогічна думка, 2015. 176 с.
6. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник. Рівне : Овід, 2012. 352 с.
7. Практикум із проведення тренінгів з європейської інтеграції (Тренінг «Підготовка фахівців з європейської інтеграції») / за ред. В.І. Чужикова. Київ : КНЕУ, 2014. 224 с.
8. Klafki, W. (2000). Didaktik Analysis as the Core of Preparation of Instruction. In Westbury, Hopmann & Riquarts (Eds.), *Teaching as a Reflective Practice: The German Didaktik Tradition*. Routledge.

## REFERENCES

1. Binitska, K.M. (2018). Tendentsii rozvytku profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoï osvity u krainakh skhidnoi Yevropy: Dys... d-ra ped. nauk: 13.00.01. Ternopil.
2. Avsheniuk, N.M., Desiatov, T.M., Diachenko, L.M., Postryhach, N.O., Pukhovska, L.P., & Sulyma, O.V. (2014). Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky pedahohiv u zarubizhnykh krainakh: Teoriia ta praktyka: Monohrafiia. Kirovohrad: Imeks-LTD.
3. Lokshyna, O. (2023). Stratehiia yevropeiskoho spivrobitnytstva u haluzi osvity i navchannia u 2021–2030 rr. yak yevrointehratsiinyi oriiientyr dlia ukrainskoi osvity. *Ukrainskyi Pedahohichnyi Zhurnal*, (4), 5–17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>
4. Tereshchenko, H.M. (Ed.). (2023). Nova ukrainska shkola yak skladova intehratsii Ukrainy v yevropeyskyi osvitnyi prostir (indykatory uspikhu). Kyiv: DNU «Instytut osvitnoi analityky».
5. Avtorskyi kolektyv. (2015). Porivnialna pedahohika: Metodolohichni oriiientyry ukrainskykh komparatyvistiv: Khrestomatiiia. Kyiv: Pedahohichna dumka.
6. Sysoieva, S.O., & Krystopchuk, T.Ye. (2012). Osvitni systemy krain Yevropeiskoho Soiuzu: Zahalna kharakterystyka: Navchalnyi posibnyk. Rivne: Kyivskyi universytet imeni Borysa Hrinchenka, Ovid.
7. Chuzhykov, V.I. (Ed.). (2014). Praktykum z provedennia treninhiv z yevropeiskoi intehratsii (Treninh «Pidhotovka fakhivtsiv z yevropeiskoi intehratsii»). Kyiv: KNEU.
8. Klafki, W. (2000). Didaktik Analysis as the Core of Preparation of Instruction. In Westbury, Hopmann & Riquarts (Eds.), *Teaching as a Reflective Practice: The German Didaktik Tradition*. Routledge.